

1. Giới thiệu

Corticoid (corticosteroid) là nhóm thuốc kháng viêm mạnh, thường được sử dụng trong điều trị nhiều bệnh lý ở trẻ em như hen suyễn, viêm da dị ứng, lupus ban đỏ, viêm khớp tự miễn, hoặc phản ứng dị ứng nặng. Mặc dù mang lại hiệu quả rõ rệt trong việc kiểm soát triệu chứng, corticoid cũng tiềm ẩn nhiều rủi ro nghiêm trọng nếu không được sử dụng hợp lý. Vì vậy, việc hiểu rõ lợi ích và tác dụng phụ của nhóm thuốc này là rất cần thiết để đảm bảo an toàn cho trẻ.

2. Lợi ích của Corticoid trong điều trị ở trẻ em

Khi được sử dụng đúng liều và đúng chỉ định, corticoid giúp kiểm soát nhanh các phản ứng viêm và miễn dịch quá mức, từ đó cải thiện chất lượng sống và hạn chế biến chứng.

Một số chỉ định phổ biến bao gồm:

- **Hen suyễn:** Corticoid dạng hít (như budesonide) giúp giảm viêm đường thở,

SỬ DỤNG CORTICOID CHO TRẺ EM: LỢI ÍCH VÀ RỦI RO

ngăn ngừa các cơn hen cấp.

- **Viêm da dị ứng:** Corticoid bôi ngoài da (như hydrocortisone) giúp giảm ngứa, đỏ và tổn thương da.
- **Bệnh tự miễn:** Dạng uống hoặc tiêm (như prednisone, methyl prednisolone) giúp kiểm soát viêm trong các bệnh như lupus ban đỏ hệ thống, viêm khớp thiếu niên.
- **Dị ứng nặng, sốc phản vệ:** Corticoid đường tiêm có thể đóng vai trò cứu sống trong cấp cứu.

3. Rủi ro và tác dụng phụ

Dù có hiệu quả cao, corticoid cũng đi kèm với nhiều tác dụng phụ, đặc biệt khi dùng kéo dài hoặc liều cao:

- **Tác dụng toàn thân**
- **Chậm tăng trưởng:** Corticoid có thể ảnh hưởng đến phát triển chiều cao khi sử dụng kéo dài.
- **Suy tuyến thượng thận:** Việc dùng thuốc lâu ngày làm cơ thể giảm sản xuất cortisol nội sinh, nguy hiểm nếu ngừng thuốc đột ngột.
- **Tăng nguy cơ nhiễm trùng** do ức chế miễn dịch.
- **Biến chứng chuyển hóa:** Gây loãng xương, tăng cân, tăng huyết áp, tăng đường huyết.
- **Rối loạn tâm thần - thần kinh:** Có thể gây thay đổi tâm trạng, mất ngủ, dễ kích thích.
- **Tác dụng tại chỗ**
- **Thuốc bôi ngoài da:** Dễ gây teo da, giãn mạch, rạn da nếu dùng không đúng cách hoặc kéo dài.
- **Thuốc hít:** Có thể gây khàn tiếng, viêm họng hoặc nhiễm nấm miệng nếu không súc miệng sau khi dùng.

4. Nguyên tắc sử dụng corticoid an toàn cho trẻ em

- **Chỉ dùng khi có chỉ định của bác sĩ:** Corticoid không phải là thuốc dùng cho cảm cúm thông thường hay sốt virus.
- **Ưu tiên dạng tại chỗ:** Các dạng bôi, hít hoặc nhỏ mắt nên được ưu tiên hơn dạng uống/tiêm khi có thể, để hạn chế tác dụng toàn thân.
- **Dùng liều thấp nhất trong thời gian ngắn nhất có hiệu quả.**

SỬ DỤNG CORTICOID CHO TRẺ EM: LỢI ÍCH VÀ RỦI RO

- **Không ngừng thuốc đột ngột** nếu đã dùng lâu ngày; cần giảm liều từ từ theo hướng dẫn chuyên môn.
- **Theo dõi định kỳ:** Bao gồm chiều cao, cân nặng, huyết áp, đường huyết, chức năng tuyến thượng thận và các chỉ số khác tùy vào tình trạng bệnh.
- **Hướng dẫn sử dụng đúng cách:** Dùng buồng hít (spacer) khi sử dụng corticoid hít; chỉ bôi lớp mỏng thuốc ngoài da và tránh vùng da mỏng nhạy cảm; luôn súc miệng sau khi hít thuốc.

5. Vai trò của phụ huynh

Phụ huynh đóng vai trò then chốt trong việc đảm bảo an toàn khi trẻ dùng corticoid. Cần:

- **Tuân thủ đơn thuốc và chỉ dẫn của bác sĩ.**
- **Không tự ý mua thuốc, đặc biệt là các chế phẩm chứa corticoid không rõ nguồn gốc** (như thuốc mỡ không nhãn,...).
- **Quan sát kỹ các biểu hiện bất thường ở trẻ** như mệt mỏi, sụt cân, mất ngủ, rối loạn hành vi... và thông báo cho bác sĩ kịp thời.
- **Giáo dục trẻ cách sử dụng thuốc đúng cách** (súc miệng sau khi hít thuốc, không bôi lan rộng...).

6. Kết luận

Corticoid là công cụ điều trị hiệu quả trong nhiều bệnh lý ở trẻ em, đặc biệt trong các bệnh viêm mạn và dị ứng. Tuy nhiên, đây cũng là “con dao hai lưỡi” với nhiều tác dụng phụ nguy hiểm nếu lạm dụng. Việc sử dụng corticoid cần được giám sát chặt chẽ bởi nhân viên y tế, với sự hợp tác đầy đủ từ phía phụ huynh để bảo vệ sức khỏe và sự phát triển toàn diện của trẻ.

KHOA DƯỢC - BVPSTG

Nguồn:

<https://nhidong.org.vn/>

<https://drugbank.vn>

SỬ DỤNG CORTICOID CHO TRẺ EM: LỢI ÍCH VÀ RỦI RO

<https://moh.gov.vn>